

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SØNDERJYDSK MAANEDSSKRIFT

UDGIVET AF
HISTORISK SAMFUND FOR SØNDERJYLLAND

VED
CL. ESKILDSEN OG H. LAUSTEN-THOMSEN

INDHOLD:

Morten Kamphøener: Vi bør tage Konsekvensen —

Nr. 7. 12. Aarg.

1. Jan. 1936.

Sønderjyllands Krediforening

Telefoner:
2008

Haderslev

2009
2010

BRØRUP-VÆVEN.

Eneste danske Væv, der tilfredsstiller de mange Krav, der stilles af Hjemmevævererne. - - - - Forlang Tilbud!

Paul Clausen, Brørup,

Leverandør til
Væveskolen Askovhus.

Spare- og Laanekassen for Fros og Kalvslund Herreder

Rødding
(stiftet 1872)

Kontortid 9-12 & 2-5.

Køb dansk Arbejde!

Banken for Brørup og Omegn.

Aktieselskab.

Kontortid 10-12 & 2-4.

BRØRUP.

AARHUUS PRIVATBANK

Hovedkontoret,
Aarhus.

København,
Nygade 1.

Udfører almindelige Bankforretninger.

Reserver 17 Millioner.

Støt dansk Industri

Aktieselskabet

Nordiske Kabel- og Traadfabriker

København F.

KABELVÆRK • TRAADVÆRK • VALSEVÆRK

N. MIKKELSEN SØRENSEN

Murermester og Entreprenør

Ndr. Fasanv. 217 Tlf. C. 4520, Taga 1700 og 1717

KØBENHAVN

H. Rasmussen & Co.

Aktieselskab.

Frederiksgade 37-39. Telf 59.

Odense.

Jernstøberier.

Gummistøvler

De Forenede Teglværker

Akts. ved Aarhus Akts.

Kontor: Parkallé 15,

Telf. 644. Aarhus. Telf. 6444.

Facadesten, Tagsten, Radialsten, glass. Tagsten og Mursten.

Graasten Bank A/S

Kontortid 10-12 & 2-4

GRAASTEN

Spare- og Laanekassen i Aarhus.

St. Torv 6. Aarhus. Telf. 101.

Kontortid: 10-1 og 3-6.

Forlang **Gulvtæpper**

fra

Sønderjyds Tæppefabrik

A. R. KJÆRBY

Højer

Vejen Sparekasse.

Kontortid 10-12 og 2-4.

VEJEN.

A/S Det Nordiske Kamgarnsspinderi, Sønderborg.

Spare- & Laanekassen for Kolding By og Omegn

Stiftet 1856

Reservefond ca. 1/2 Million

DANSK ANDELS LIVSFORSIKRINGSELSKAB KOLDINGHUS

Jernbanegade 41 Kolding

Afdeling for Opsparingsuhre

Dampmøllen Viktoria

Aktieselskab

ODENSE

Folkebanken for Als og Sundeved A/S

Kontortid: 9-1, 3-5.

SØNDERBORG

Sønderjyds Teglindustri

Nordre Fasanvej 217

Telf C. 4520 - Taga 1700 -

Taga 1717 - København N.

Facadesten, flammede Sten,

Tagsten, Drænrør

Alle Bygningsartikler

Glædeligt Nytaar

1936

V. A.

Aktieselskabet

Bing & Grøndahls Porcellænsfabrik.

VESTERBROGADE 149. KØBENHAVN.

Telefon 2669 (Omst til samtlige Afd.)

4

Generationer
har spist med

Dragsted Sølv

Solidt
Haandsmedet
Svært

Gamle
Danske Mønstre

Den vest- og sønderjydske Kreditforening

Jydsk Telefon 16 Ringkøbing Statstelefon 13

Udlaan i 3½ pCt.s, 4 pCt.s (amort. 110), 4½ pCt.s og 5 pCt.s Kasseoblig. Umyndiges og offentl. Stiftelsers Midler kan iflg. Lov anbringes i Foren. Kasseobl. Ejere af Kasseobligationer kan vederlagsfrit faa disse indskrevet og opbevaret i Foreningen, dog ikke mindre Beløb end 1000 Kr.

Kuranstalten
Gl. Skovridergaard
Silkeborg - Tlf. 514 og 515
Overlæge V. STARCKE
træffes pers. Tlf. 514: 11-12.
Tlf. 156: 2-3.
Forlang Prospekt.

Hugo Dorph Taastrup

Telefoner: 2 - 77 & 333

Drengekonspektionsfabrik

Axelsen & Thomsen

Aktieselskab.

Slotsgade 10—12. Telef. 1565.

Slagelse.

BRDR. DAHL

VESTERBROGADE 1
(Industribygningen)
KØBENHAVN K.
TELEFON 6585

Tekniske Varer og Metaller Sanitetsartikler. Oliefyrr.

Askov Sløjdskole

Vejen St. Felf. 17 Askov.
Skolen for Overgangsalderen.
Amtsunderst. skal søges inden 1. Juli.
Statsunderstøtt. søges indtil 15. Nov.
Skema og Skoleplan sendes frit.
Kristine og Anders Nielsen

TOMMELISE

Den gode KØGE-CHOKOLADE

5 Plader a' 25 Øre - i blaa Karton 1 Krone
GRATIS KOPPER — KUPONS I KARTONEN

NOVO

Terapeutisk Laboratorium

**Ndr. Fasanvej 213
København N.**

RADIOEN med Neonrøret.

Neonrøret har nu fundet Anvendelse i Radioen. Neutrofon har i sin Guldsegl-Super indsat et Neonrør, hvis røde Flamme varierer med Indstillingen paa en Station. Det bevirker helt nøjagtig Afstemning og muliggør lydløs Indstilling.

Aarets største Radiosukces er Guldsegl-Super. Ogsaa De maa eje denne Modtager, naar De ønsker en fuldkommen Super.

Guldsegl-Super har Planskala med Stationsnavne i alfabetisk Orden. Korte Bølger. Helautomatisk Fadingkontrol og Glimlampeindikator.

Pris Kr. 495.00

**POUL
PETERSEN**
Møntmestervej 17

Telefon
15122
15123
15124

VI BØR TAGE KONSEKVENSEN — STILLINGEN VED VOR SYDGRÆNSE

AF MORTEN KAMPHØVENER

*TILEGNET MINDET OM ALFRED TORP,
GRÆNSELANDETS GODE VEN*

Egnen omkring vor Sydgrænse bærer paa mange Maader — ogsaa i det Ydre — Præg af et kulturelt Kappelstræb. For Aar tilbage, det var i Locarno-Aarene, saa det ud til, at dette Kappelstræb ud i Fremtiden kun skulde følge de kulturelle Linjer, ikke mindst fordi man fra tysk Side havde præget Devisen: Der eksisterer ingen Statsgrænser for kulturelt tysk Arbejde. Men selv om dette Princip stadig anerkendes, er det efter Nationalsocialismens Gennembrud blevet det politiske Arbejde, man fra tysk Side har sat i Forgrunden.

Dette politiske Organisationsarbejde er uanset talrige Forsikringer fra officiel tysk Side om, at man ikke ønsker at germanisere indenfor andre Nationers Omraade, i hvert Fald ført ind over den dansk-tyske Grænse og har foraarsaget en gennemgribende Aktivering og Gennemorganisering af det tyske Mindretal. Dette sker under fuld Udnyttelse af vort liberale Styre, medens den tyske Stat og det nationalsocialistiske Parti i Modsætning hertil ved Tysklands Østgrænse paa det strengeste har forbudt at føre et politisk Arbejde ud over Grænserne under Henvisning til, at Udenrigspolitikken er et Anliggende, der kun varetages af den nationalsocialistiske Statsledelse. I denne Forbindelse er det værd at minde om, at Hitlers Stedfortræder, Minister Hess, i sin Egenskab af Formand for »Volksdeutscher Rat« har udtalt, at vel skal Mindretallene uden for Tysklands Grænser ordne deres egne Sager; men de kan kun anerkendes som Mindretal, hvis de staar paa Nationalsocialismens Grund.

Denne aabenlyse Dualisme kendetegner det tysk-politiske Arbejde i Nordslesvig og kan give Stof til alvorlig Eftertanke. Der er da heller ingen Tvivl om, at man netop under Hensyntagen til de friere politiske Forhold i Danmark har udbygget de tyske Organisationer, der inden for det tyske Statsomraade varetager det sløvske Grænsespørgsmaal, paa en helt anden Maade end de tilsva-

rende Organisationer, som omfatter Arbejdet ved andre af Tysklands Grænser.

Lader man imidlertid først Blikket følge en bred Linje fra Øst til Vest Syd for Grænsen, vil man der se en lang Række af kulturelle Institutioner, nye Skoler og Forsamlingshuse og nye Udstyknings-Gaarde. Det er Minder om den Udvikling, der paabegyndtes under Locarno-Perioden, og som byggede paa Ideen om først og fremmest at udbygge og befæste Omraadet inden for sit eget Lands Grænse; men det er kun en Etape af det Udsnit af den stortyske Opmarch, der her ses Eksampler paa.

Vender man dernæst Opmærksomheden mod Nord, vil man se, at der inden for det danske Omraade efter Nationalsocialismens Overtagelse af Magten i Tyskland er rejst den ene tyske Privatskole efter den anden ud over hele Nordslesvig, naturligvis tættest i Grænseomraadet, medens samtidig Kreditinstitut Vogelgesangs Virksomhed med Opkøb og Overtagelse af Landbrugsejendomme har sat Plet ved Plet paa det Landskab, der udbreder sig for Øjet.

Ingen kan være i Tvivl om, hvilken Part der her har taget Offensiven. Mod et saadant Fremstød finder man, at de fremskudte dansk-kulturelle Institutioner Syd for Grænsen tager sig beskedne ud, indeklemte som de er mellem et autoritært Styres Afgrænsninger. Men de er der. Nord for Grænsen kan det danske Arbejde opvise gode Resultater. Nye danske Forsamlingshuse er bygget, nye Skoler og nye Virksomheder er skudt frem. Det er paa denne Side af Grænsen Kappelstræbet finder Sted. Her mødes Kræfterne. Men hvem vil gaa af med Sejren?

Fra slesvig-holstensk Side har man ikke lagt Skjul paa, hvad Maalet er. Man ønsker i det sydligste Grænseomraade Nord for Grænsen at fremkalde et Stemnings- og Sindelags-Skifte af en saadan Styrke, at der i Henhold til Versailles-Traktaten kan stilles Krav om en ny Grænse-Afgørelse. Her er det, der sættes ind, og ved det nu afsluttede Valg er da ogsaa disse Anstrengelser nedfældet i en ganske vist kun mindre betydende tysk Stemme-Fremgang.

Det vil i det følgende være Opgaven gennem en Undersøgelse af Stemmetallene, fordelt over en længere Udvikling, at fastslaa, om det er muligt fra tysk Side at fremkalde et saa stærkt Sindelags-Skifte, at en ny Afgørelse kan blive aktuel. Sindelaget er en uhaandgribelig Ting, det kan være paavirkeligt og omskifteligt og er derfor ikke let at kortlægge. Men da Erfaringen viser, at der i Omraadet Syd og Nord for den nuværende Grænse under skiftende

Kaar har holdt sig saavel en dansk som en tysk Kærne i Befolkningen, kan man ved Hjælp af en indgaaende statistisk Undersøgelse danne sig et Billede over Stillingen. Ved at beskæftige sig med dette Arbejde tvinges man straks ud i det Stykke Ingenmands-Land, hvor de nationalt Indifferente hører til. Det er dem, der danner den Margin, indenfor hvilken den danske og tyske Stemme-procent svinger, og det er dem, om hvem Kampen i første Række føres.

Den tyske Stemmeprocents Svingninger i »Den truede Firkant«.

Afdøde Redaktør A n d e r s L e b e c k foretog i sin Tid en Undersøgelse af Svingningerne i den tyske Stemmeprocent indenfor Grænseomraadet og offentliggjorde Resultaterne af denne Undersøgelse i et lille Særtryk (»Vor nationale Arbejdsmark. Arbejdsvilkaar og Midler«. Udsendt fra Hejmdals Bogtrykkeri 1926), i hvilket han med Rette fremhævede, at det var nødvendigt at have Kendskab til den nationale Arbejdsmark, hvis man vilde vide, hvorledes den bedst skulde dyrkes. Stemmetallene var, skriver han, et af de sikreste, omend ingenlunde det eneste Middel til at bestemme det nationale Sindelags Styrke. Han kom under sit Arbejde ret naturligt til det Resultat, at de tyske Stemmer i Nordslesvig var meget ulige fordelt; men at de falder tættest paa et Omraade, der mod Syd følger Grænsen fra Graasten til Højer og mod Nord naar paa Højde med Løjt og Nørreløgum Sogne, næsten nøjagtigt følgende den gamle Linie mellem det tidligere kongelige og gottorpske Omraade. Det drejer sig nu om ialt 30 af Nordslesvigs 120 Sogne.*)

Ved Folketingsvalget i 1926 afgav Tyskerne i dette Omraade 29 % af samtlige afgivne Stemmer. Ved Valget i 1935 var deres Andel nogenlunde den samme, nemlig 28%. Den største Andel i Stemmetallet havde de i Udbjerg Sogn (57,9 %). Foruden Udbjerg var der kun tysk Flertal i Højer (56,5 %). Den mindste tyske Stemmeandel noteredes i Løgumkloster Landsogn (9,7%).

Efter Redaktør Lebecks Mening havde de tyske Stemmetal i disse Egne været underkastet stærke Svingninger, og han havde navnlig fæstnet sin Opmærksomhed ved, at »naar $\frac{1}{5}$ af Befolkningen, beregnet efter Stemmetallene, allerede i Tyveaaret 1871 til 1893 gaa fra dansk over til tysk Side, og denne Bevægelse til 1912 endog drager en Fjerdedel af Befolkningen med sig, medens 35 % af Befolkningen, beregnet efter Stemmetallet 1918 til 1924, foretager den modgaaende Bevægelse fra tysk Side over til os, saa er det

*) Jeg har i min Opgørelse ogsaa medtaget Ensted Sogn, medens Lebeck kun havde 29.

i begge Tilfælde den mobile Del af Befolkningen, der skifter Plads, den Del der hverken er forankret i dansk eller tysk Sindelag.«

Forfatteren mener dog, at Forskellen mellem Tallene i 1912 og 1920 for en Del kan forklares ved, at Tyskland i Mellemtiden fra et Land med blomstrende Velstand og svulmende Magtfølelse var sunket i Armod og Opløsning; men det gælder i det væsentlige for ham om at faa slaaet fast, at der her i Overgangsomaadet mellem Dansk og Tysk er store Befolkningsdele, som er meget usikre i Forholdet til det nationale. Dette Syn underbygger han ved at fremholde Burkal Sogn som et særligt Eksempel. Her gik »fra 1871 til 1912 (hos Lebeck staar fejlagtig 1912 til 1924), beregnet efter Stemmetallene ialt 59 Procent af Befolkningen fra dansk over til tysk Side, og fra 1918 til 1924 foretog 50 Procent den modsatte Bevægelse.«

Der er ingen Grund til at betvivle det principielt rigtige i de af Lebeck anførte Grunde, men hans statistiske Opstilling taber ret øjensynligt i Værdi, fordi Sammenligningsgrundlaget, den tyske Stemmepercent i 1871 og 1920, er bygget paa ekstraordinære Tilstande.

Betragter man Stemmetallene nøje, maa man naa til det Resultat, at det saa stærkt fremhævede store Udsving middelst talt kun har Kuriositetens Interesse. Vigtigere er det efter mit Skøn, at der ved Valgene til den tyske Rigsdag i 1893, 1903 og 1912 og til det danske Folketing 1924, 1926, 1929, 1932 og 1935 har gjort sig en ret konstant Tyskhed bemærkbar, som i det store og hele kun er underkastet mindre Svingninger. Stigningen, der kan spores fra Valget i 1871 til Valget i 1893, maa jo ogsaa bedømmes under Hensyntagen til, at denne Udvikling er foregaaet over et Spand af 22 Aar, i hvilken Tid Tyskheden har faaet stigende Indpas i Sognene. Aarsagerne til det stærke Fald i den tyske Stemmepercent fra Valget i 1912 til Valget i 1920 er Lebeck selv klar over.

Jeg er tværtimod kommet til det Resultat, at den tyske Stemmepercent under normale Forhold er underkastet langt mindre Svingninger, der mere fremtræder som en Feberkurve end som en jævnt stigende og faldende Linie. Disse Udsving har jeg i Henhold til deres Størrelse inddelt i 3 Grupper, idet der i den første Gruppe er angivet den tyske Stemmepercent i de Sogne, hvor den svinger fra 1 til 5, i den anden fra 6 til 10 og i den tredje fra 11 og derover. Der er desuden foretaget en tilsvarende Omgruppering af de af Lebeck udarbejdede Tabeller, men for at gøre Sammenligningen mere overskuelig er den tyske Procentandel fra Valgene 1871 og 1920 udeladt:

**Bevægelsen i den tyske Stemme-
procent fra 1893 til 1912.**

Gruppe 1
(procentvis Udsving 1—5).

Valgsted	1893	1903	1912
Højer Landsogn ..	100	100	99
Udbjerg	98	98	99
Højer	95	98	98
Tønder	95	94	90
Aabenraa	65	64	68
Nørre Løgum	65	67	67
Løgumkloster	65	66	67
Abild	58	60	60
Rise	53	54	53
Graasten	44	47	48
Løjt	43	48	45
Bjolderup	35	35	40
Gennemsnit	68	69	70

Gruppe 2
(procentvis Udsving 6—10).

Valgsted	1893	1903	1912
Tinglev	85	90	80
Hostrup	56	64	60
Højst	55	61	54
Holbøl	45	52	45
Hellevad	39	44	45
Gennemsnit	56	62	57

Gruppe 3
(procentvis Udsving 11 og derover).

Valgsted	1893	1903	1912
Ravsted	63	87	58
Burkal	72	80	87
Bov	61	66	77
Bedsted	49	60	56
Uge	59	57	48
Rinkenæs	59	50	41
Hjordkjær	35	40	49
Bylderup	37	48	56
Klipleve	28	44	51
Kværs	47	34	41
Tønder Landsogn .	32	44	42
Løgumkl. Lands. ..	29	36	43
Gennemsnit	48	54	54

**Bevægelsen i den tyske Stemme-
procent fra 1924 til 1935.**

Gruppe 1
(procentvis Udsving 1—5).

Valgsted	1924	1926	1929	1932	1935
Højer	53	56	56	52	57
Tønder	42	42	40	37	38
Højst	34	33	35	31	29
Hostrup	27	30	29	26	30
Løjt	21	24	21	21	26
Holbøl	21	23	23	22	25
Tønder Lands.	22	22	20	22	23
Bjolderup	16	19	16	14	18
Løgumkl. Lds.	6	7	10	10	10
Rise	18	17	16	17	20
Gennemsnit ..	26	27	27	25	28

Gruppe 2
(procentvis Udsving 6—10).

Valgsted	1924	1926	1929	1932	1935
Udbjerg	52	51	55	54	58
Højer Lands. .	46	50	46	43	46
Uge	39	38	44	37	44
Ravsted	32	41	41	35	35
Burkal	33	40	38	39	40
Tinglev	34	35	32	31	38
Løgumkloster	32	37	35	29	32
Nørreløgum ..	34	36	35	27	36
Hellevad	26	32	24	20	26
Aabenraa	29	30	27	24	26
Bylderup	28	31	34	27	28
Abild	23	27	26	24	30
Bedsted	27	24	21	20	20
Rinkenæs	24	25	19	21	26
Bov	15	20	16	12	16
Kværs	13	20	15	17	21
Graasten	14	17	15	11	16
Klipleve	10	14	15	14	20
Ensted	9	15	11	11	15
Gennemsnit ..	28	31	29	26	30

Gruppe 3
(procentvis Udsving 11 og derover).

Valgsted	1924	1926	1929	1932	1935
Hjordkjær ...	9	12	14	19	21

Ovenstaaende Tabeller viser med nogenlunde Tydelighed Bevægelsen i den tyske Stemmepercent indenfor de enkelte Sogne og Grupper. Som det vil ses, er Svingningerne, der har fundet Sted mellem 1893—1912 — taget som Helhed — ikke særlig voldsomme, medens der dog i enkelte Tilfælde under de to sidste Grupper er Tale om baade stærke Svingninger og bratte Fald, som sikkert ikke udelukkende skyldes Stemningsomsving eller Sindelagsskifte, men ogsaa Tilflytning fra sydligere Egne og andre Forhold, som det nu vil være vanskeligt at efterspore.

Udviklingen i denne Periode har altsaa været roligere, end det har været Tilfældet i Aarene efter 1920. Man vil ved en Sammenligning mellem Grupperne fra før og efter Genforeningen først og fremmest faa det Indtryk, at det er Omflytningen fra tysk til dansk Administration samt den tillige stedfundne Ombytning med danske og tyske Funktionærer og Arbejdere, der for en stor Del har forarsaget Faldet i den tyske Stemmepercent.

Dette Fald viser sig heldigvis at være af en saadan Størrelse, at den danske Stemmepercent i Grænseomraadet som Følge deraf ligger betydeligt højere end den tilsvarende tyske, da den var højest ved Valget i 1912, nemlig 63 Procent. Ved Valget i 1935 var den danske Andel i Stemmetallet nemlig 72 Procent, medens den ved Valget i 1932 var 75 Procent. Foretager man en Sammenligning mellem de enkelte Sogne, ses det, at den danske Andel i Stemmetallet endnu ikke er naaet paa Højde med den højeste tyske Stemmepercent under Fortyskningsperioden i 9 af Grænseomraadets 30 Sogne (Byer og Flækker), nemlig i Højer, Tønder, Udbjerg, Højer Landsogn, Nr. Løgum, Tinglev, Ravsted, Burkal og Uge, men kun med tysk Flertal i Højer og Udbjerg. I de øvrige 7 Sogne varierer den danske Majoritet mellem 54 og 65 Procent og i de resterende 21 Sogne mellem 68 og 85 Procent.

Paa følgende Tabel er der foretaget en Sammenligning mellem den tyske Stemmepercent ved de to Valg i 1867, Valget til den tyske Rigsdag 1871 og den højeste tyske Procentandel ved Valgene i Aarene 1893—1912 og 1924—1935, omfattende de tretten Sogne, hvorfra det har været muligt at fremskaffe Sammenligningstal. Som det vil ses, drejer det sig væsentligt om de Sogne, hvor Tyskheden har haft stærkest Fodfæste.

Valgsted	Højeste Procent					
	12/2-1867	31/8-1867	1871	(1893-1912)	(1924-1935)	1935
Udbjerg	72	64	64	99	58	58
Højer	72	66	66	98	57	57
Tønder	83	83	83	95	42	38

Valgsted	Højeste Procent					
	12/2-1867	31/8-1867	1871	(1893-1912)	(1924-1935)	1935
Tinglev	39	30	37	90	38	38
Ravsted	58	48	60	87	41	35
Burkal	33	27	28	87	40	40
Bov	21	21	29	77	20	16
Aabenraa	47	48	55	68	30	26
Løgumkloster	53	47	38	67	37	32
Hostrup	33	32	32	64	30	30
Bylderup	40	29	25	56	34	28
Højst	29	30	28	55	35	29
Løjt	17	16	22	48	26	26
Gennemsnit	46	42	44	76	38	35

Den højeste tyske Stemmepercent i de 13 Sogne, som Statistikkens omfatter, er altsaa opnaaet i Fortyskningsperioden, der falder ind under Tidsrummet mellem Valgene mellem 1893—1912, medens den laveste Procent har nedfældet sig i 1935 i de 8 af de 13 Sogne, i 3 ved Valget den 31. August 1867 og i 2 ved Valget i 1871. I disse 5 Sogne, Tinglev, Burkal, Løjt, Bylderup og Højst, tyder Tallene paa, at et latent dansk Sindelag har haft stærkere Indflydelse paa Udviklingen end andre Steder, dog har det ogsaa været Tilfældet — omend ikke saa paafaldende — i Ravsted, Bov, Aabenraa, Løgumkloster og Hostrup. Tilbage bliver Udbjerg, Højer og Tønder, hvor der har været en mere rodfast og talstærk Tyskhed. Den har holdt sig bedst i Udbjerg og Højer, medens den i Tønder viser en tilbagegaaende Linie. Baade her saavel som i Tinglev, Bov og Aabenraa er det navnlig, at Omskiftet fra tysk til dansk Administration og dermed Tilflytningen af danske Funktionærer og Arbejdere har haft en betydelig Indflydelse paa den faldende tyske Stemmepercent. En jævn god dansk Udvikling spores i Løgumkloster, Højst og Hostrup, medens Burkal, selvom ogsaa den tyske Stemmepercent her er faldet (fra 87—40), endnu lader noget tilbage at ønske. Ravsted og navnlig Bylderup synes at vise gode Resultater af et godt dansk nationalt Arbejde.

Det er den høje tyske Stemmepercent fra Fortyskningsperioden, de tyske Grænsepolitikere sætter deres Lid til, hvilket blandt andet fremgaar af en Udtalelse, den tyske Agitator Dr. Lorenz Christensen har fremsat om, at Maalet er en Stemmepercent omkring ved 60 og dermed Grundlaget for et Grænserevisionskrav.

Men vil det være muligt? Hvis man betragter den begrænsede Bevægelse i Stemmepercenten og samtidig har de særlige Forhold, som har været Aarsag til den hidtil største tyske Fremgang, i Erin-

dring, ligger det tilsyneladende ikke indenfor Mulighedens Grænse.

Men der er visse Træk i Udviklingen, som nødvendiggør, at Interessen samles om Situationen, som den har formet sig, og som den former sig for Øjeblikket. For bedre at gøre den anskuelig illustreres Udviklingen nedenfor ved Hjælp af en Kurve, som for hver af de tre Grupper Vedkommende tager sit Udgangspunkt i Resultatet fra det tyske Rigsdagsvalg i 1871:

— Første Gruppe. - - - - - Anden Gruppe. — Tredie Gruppe.

Man vil ved dette Overblik faa Indtryk af en ret konstant Tilstand; men alligevel maa det indrømmes, at der baade i Aarene under Fremmedherredømmet og i Tiden efter Genforeningen har været Tale om en lille Forskydning i tysk Retning.

Den tyske Stemme procent har hidtil baade for hele Landsdelens og Grænseomraadets Vedkommende været højest i 1926 og dernæst i 1935. Lavest var den i 1932; men ved Stigningen ved Valget 1935 er den atter blevet aktuel, og selvom den forholdsmæssigt lille Fremgang ikke er at regne for mere end et Hanefjed, er den dog tilstrækkelig stor til at vise, at man fra dansk Side ikke har været i Stand til at standse den.

Det forøgede tyske Stemmetail i Grænseomraadet vil ligeledes give et stærkt Indtryk af Situationens Alvor. Her har Udviklingen været følgende:

<i>Aar</i>	<i>Tyske Stemmer</i>	<i>Procent</i>
1924	4566	22
1926	5880	29
1929	5563	27
1932	5565	25
1935	7227	28

Til Sammenligning anføres her de tyske Stemmetail og den tyske Stemmepercent for hele Landsdelen:

<i>Aar</i>	<i>Tyske Stemmer</i>	<i>Procent</i>
1924	7715	14
1926	10422	16
1929	9787	14
1932	9868	13
1935	12617	15

Tyskerne fik altsaa i 1935 2661 flere Stemmer i Grænseomraadet end i 1924 og 4900 flere Stemmer for hele Landsdelens Vedkommende. Det ses endvidere, at den tyske Fremgang i Grænseomraadet fra 1924—1926 udgør 1314 Stemmer, medens den fra 1932—1935 udgør 1573 Stemmer, hvilket synes at bekræfte den Antagelse, at der, naar Hensyn tages til den naturlige Tilvækst af Stemmer, er Tale om en mobil Vælgermasse, der udgør ca. 22 Procent eller rigeligt en Femtedel af samtlige tyske Vælgere i Grænseomraadet.

Den øjeblikkelige Stilling karakteriseres iøvrigt klart ved følgende Sammenligning mellem den danske og tyske Stemmetilgang.

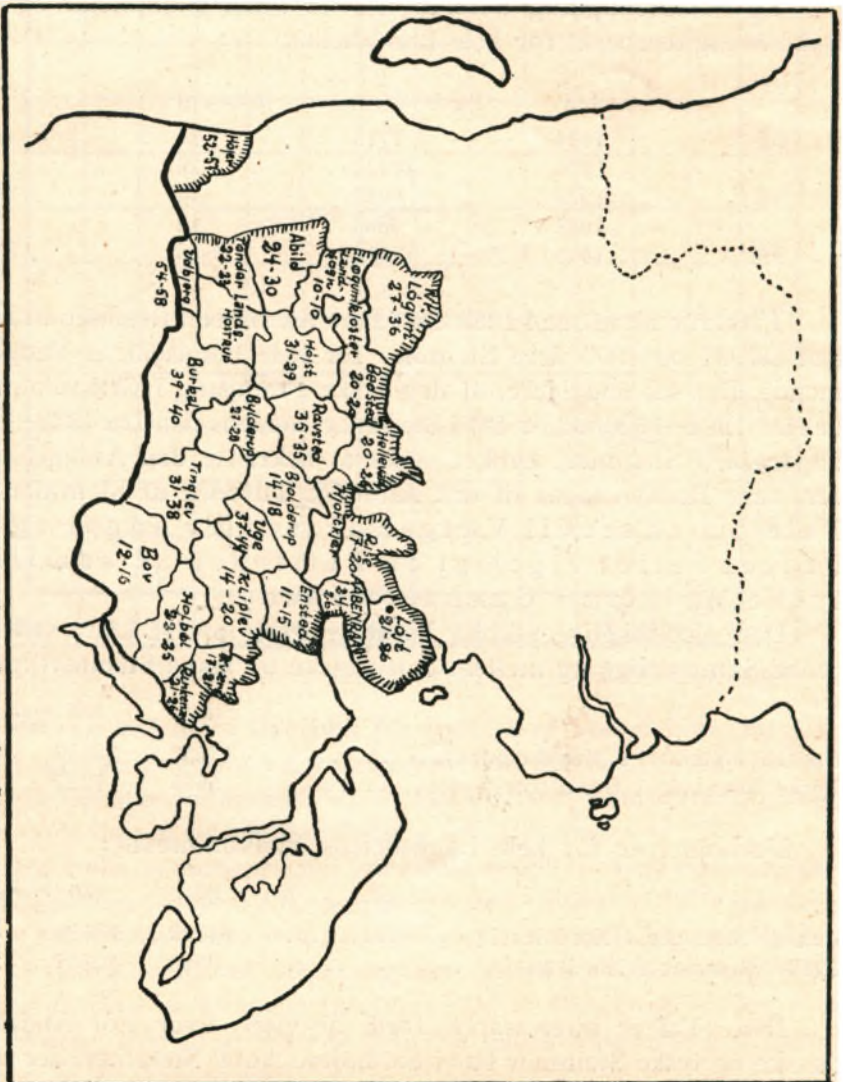
	1932	1935	Fremgang i Stemmetail
Danske Stemmer i Grænseomraadet	17036	18356	1320
Tyske Stemmer i Grænseomraadet	5565	7227	1662

Forholdet er for hele Landsdelens Vedkommende:

	1932	1935	Fremgang i Stemmetail
Danske Stemmer i Nordslesvig	64529	68795	4266
Tyske Stemmer i Nordslesvig	9868	12617	2749

Disse Tal er interessante, fordi de viser, hvor stor Andel de danske og tyske Stemmer har i det højere Antal Stemmer, der afgi-

ves. For Grænseomraadets Vedkommende har de danske Partier kun faaet 44,3 Procent af den nye Forøgelse, medens Tyskerne har faaet 55,7 Procent. Sagt med Tal vil det sige, at medens Danskerne i 1932 havde 11463 flere Stemmer end Tyskerne i Grænseomraadet, er dette Forspring ved Valget i 1935 reduceret til 11149. Ved sidste Valg var den tyske Fremgang 23 Procent, den danske kun paa 7,2 Procent. For hele Landsdelens Vedkommende er Forholdet naturligvis langt gunstigere. Her har de danske Partier inkasseret 60,8 Procent af Fremgangen, og medens der i 1932

Det første af de to Tal paa Kortet angiver den tyske Stemmeprøcent ved Valget i 1932, det sidste ved Valget 1935 i Grænseomraadet.

afgaves 54661 flere danske end tyske Stemmer i hele Nordslesvig, forhøjedes dette Tal ved Valget i 1935 til 56178.

Udviklingen i Grænseomraadet, set paa Baggrund af den tilsvarende i hele Nordslesvig, giver altsaa atter Indtryk af den langsomt vigende danske Linie.

Den tyske Fremgang udenfor Grænseomraadet.

Til den tyske Fremgang i Grænseomraadet kommer yderligere en spredt Fremgang af tyske Stemmer overalt i Landsdelen og navnlig ogsaa det relativt højere tyske Stemmetal i Augustenborg-Kredsen og den Del af Sønderborg-Kredsen, som i den foranstaaende Opgørelse ikke er opført under Grænseomraadet.

I Sønderborg By er den tyske Stemmepercent steget fra 20 til 25, i Adsbøl fra 4—7, i Dybbøl fra 2—4, i Nybøl fra 2—5 og i Broager fra 8—12.

I Augustenborg-Kredsen har der været en tysk Fremgang paa 1 Procent i Nordborg, Egen, Oksbøl og Asserballe. I Augustenborg og Ullerup var den tyske Stemmepercent uforandret henholdsvis 17 og 5. I Tandslet og Pøl er den gaaet tilbage henholdsvis fra 5 til 4 og fra 10 til 7; men i Ketting er den gaaet frem fra 8 til 17, i Havnbjerg fra 11 til 17, i Lysabild fra 9 til 14, i Kegnæs fra 1 til 6, i Hørup fra 3 til 7, i Ulkebøl fra 5 til 8, i Holm fra 3 til 6, i Notmark fra 2 til 5, i Sottrup fra 6 til 8 og i Svenstrup fra 4 til 6.

For hele Kredsens Vedkommende var af 9972 afgivne Stemmer de 957, eller 10 Procent, tyske. Den tyske Stemmefremgang var paa 314 Stemmer eller 32,8 Procent, medens den danske Stemmefremgang var 338 Stemmer eller 3,7 Procent.

Aarsagen til den tyske Fremgang.

Vil man efterforske Aarsagen til den tyske Fremgang, maa den historiske Udvikling, der har fundet Sted, siden Befolkningen i Trediverne i det forrige Aarhundrede blev stillet over for en national Afgørelse, tages med i Betragtning. Forud for denne Tid laa en aarhundredlang Periode, i hvilken Tyskheden paa mange Omraader var blevet begunstiget paa det Danskes Bekostning. Det vil ikke være nødvendigt at komme nærmere ind paa disse almindeligt kendte Forhold i denne Forbindelse, lige saa lidt som det gøres behov at fastslaa, hvorledes Befolkningen under de nationale Brydninger gennem Aarene har bevaret samme Karaktertræk, samme Skikke og Sædvaner. men det er værd at mærke sig, at det S t a n d-

p u n k t, der i national Henseende i sin Tid blev taget, baade af dansk- og tysksindede Slægter, er blevet fastholdt med udpræget Stædighed og Stejlhed. Man maa som Følge af den Udvikling, Grænseomraadets Befolkning har været underkastet, uden al Tvivl fastslaa Tilstedeværelsen af baade en dansk og en tysk Kerne, om hvilke (som ogsaa Bevægelserne i Stemmetallene viser) en i national Henseende mere ubestemmelig Del af Befolkningen bevæger sig, snart tiltrukket af den ene Part, snart af den anden, hvis den da ikke foretrækker at forholde sig passiv. Disse Vælgere har efter Genførelsen navnlig gjort sig gældende ved Valget i 1926, da den paavirkedes af Selvstyrebevægelsen, og i 1935, da den blev udsat for en lignende Paavirkning og tillige under Indflydelse af en gennemført tysk Agitation.

Det er altsaa et udpræget ø k o n o m i s k Fænomen, der her er Tale om, og ved Bedømmelsen af hele Stillingen maa man stadig fastholde som et Faktum den overordentlig store Betydning, de økonomiske Forhold har haft for hele den nationale Udvikling i det nuværende Grænseomraade, saavel i Fortid som i Nutid. Lad være, at Slesvig-Holstenismens Opstaaen i nogen Grad skyldtes Præsteskabets aandelige og kulturelle Indvirkning paa Befolkningen, lad være, at det tyske Sprog, som var sat i Højsæde i Retsvæsen og Administration, blev anset for fint og fornemt og derfor var med til at danne et socialt og selskabeligt Skel i Befolkningen, — det økonomiske Moment har absolut haft stor Andel i, at Hjemmetyskeriet vakttes til Live, og at der opstod en Type, som den nationalt indifferente Grænsebo, de saakaldte »blakkede«, for slet ikke at tale om Folk af samme Støbning som den Mand, der var dansk før 1848, Slesvigholstener fra 1848—50, Dansk fra 1850—64, paany Slesvigholstener fra 1864—67 og dernæst Prøjsjer til sin Død.

Det laa saa at sige i Sagens Natur, at det økonomiske og sociale for manges Vedkommende kom til at veje tungt i Vægtskaaalen, da Nationalitetsprincippet for første Gang mødte dem i den materialistiske Forklædning, agitatoriske slesvigholstenske Hververe havde iført det. Endnu under Indflydelse af den danske Statsbankerots Virkninger og uden Forbindelse med dansk Aand og Folkesind, som paa det Tidspunkt i det hele taget slet ikke var naaet ud til det brede Lag i Befolkningen, stilledes de over for en Afgørelse samtidig med, at de paavirkedes af den Opposition mod dansk Styre og Møntvæsen, som de slesvigholstenske Førere anvendte som Midde til Virkeliggørelse af deres Planer. Dertil kom, at det gamle Tilhørsforhold til den gottorpske Del af Hertugdømmerne og maa-

ske ogsaa det Indslag, en Opblanding med tyske Kolonister, som i Slutningen af det 18. Aarhundrede havde bosat sig i Slogsherred og i Tønderherred, har forarsaget, i nogen Grad har gjort sig gældende.

Kritikken mod dansk Styre satte ind i Slutningen af Trediveerne og i Fyrreerne. En af dens Hovedmænd var Landinspektør Tiedemann fra Johannesberg, den Tids Cornelius Petersen, der gjorde en voldsom agitatorisk Indsats og i 1842 havde udarbejdet en Finans- og Skattereform for Danmark og Hertugdømmerne. Han rasede paa sine Møder mod de danske Skatter og det danske Møntvæsen og hævdede, at Slesvigholsten var blevet forfordelt, ja bedraget for 37 Millioner Rigsbankdaler. At slige Udtalelser var i Stand til at paavirke Befolkningen, siger sig selv. Og da Tiedemann ogsaa evnede at gøre sig forstaaelig for Folk, der ikke forstod eller talte det tyske Sprog, fik han ogsaa Indflydelse paa disse Kredse. En dansktalende Bonde skal saaledes efter at have hørt Landinspektørens Foredrag have udbrudt: »Jeg vil pinedød være Tysker!«, medens andre gav Udtryk for deres Standpunkt paa følgende Maade: »Vi vil have en Tysker valgt til Stænderforsamlingen!« Disse Udtalelser, som omhyggeligt er optegnet paa tysk Side, tyder jo imidlertid paa, at dette Skridt tages fra dansk til tysk Side. Havde der været Tale om blot en latent eller mere ubevidst Tyskhed, vilde Manden naturligvis have sagt: »Jeg er Tysker!« . . .

At Hr. Tiedemanns Arbejde vakte Glæde hos de slesvigholstenske Førere er forstaaeligt. Derom vidner ogsaa et Brev, han modtog fra Grev Reventlow paa Preetz, i hvilket det hedder: »De har Tyren ved Hornene og er Banebryderen for vor Sejr«.

Marcus Rubin har i sin Bog »Frederik VI Tid« udførligt tilbagevist alle de Angreb, der dengang fra slesvigholstensk Side rettedes mod dansk Finansstyre og Skattevæsen og navnlig mod den nye Statsbank og den saakaldte Kop-Skat. Men »det kunde lidet hjælpe«, skriver han, »at en grundig Opgørelse paaviste, at der ikke var sket Hertugdømmerne Uret, saa lidt som det hjalp at minde om, at Banken i København havde stiftet sin Seddel- og Obligationsgæld i hele Rigets Interesse . . . Man burde have gjort alt for at give de nye Byrder, Bankens Stiftelse gav Anledning til, et saa formildende Udseende for Hertugdømmerne som muligt og ikke det modsatte.«

Og endelig maa nævnes den daværende Regerings Indstilling til Problemerne i Hertugdømmerne, baade hvad Skatte- og Møntpolitikken angaar. Om den skriver Marcus Rubin følgende i sin Bog »Fra Frederik VI Tid«:

»Dersom det havde været den danske Stats Opgave i Aarenes Løb ved sine Forholdsregler paa Skatte-, Bank- og Pengevæsenets Omraade at lægge Materiale til Rette for Hertugdømmernes separatistiske Agitation, kunde den ikke have manøvreret med mere djævlæblændt Held.«

Skarpere Fordømmelse af Datidens danske Styres Fejlgreb skal man lede efter. Den frister til at drage en Linie fra Tredivernes og Fyrrernes tyske Agitation og den Tids danske Fejlgreb til Nutidens tyske Metoder og slutte Forbindelsen med afdøde Lærer Torps Udtalelse om de forspildte Chancers Politik paa Jordspørgsmaalets Omraade.

Set i historisk Belysning har de forspildte Chancer givet sig Udtryk i Danskhedens Tilbagegang fra Eidergrænsen til Mellemslesvig og gennem de to sidste Menneskealdres Udvikling. Det nytter ikke, at man vil pynte paa Forholdene ved at opstille smukke Regnestykker, som ganske vist kan opvise som Resultat, at Danskheden staar betydeligt stærkere i Grænseomraadet, end Tyskheden nogensinde har gjort under Fremmedherredømmet, men ikke kan bortforklare den Kendsgerning, at vi ikke helt har været i Stand til at fastholde det vundne.

Det er givet, at der fra dansk Side maa gøres en Indsats for at forhindre, at en saadan Udvikling fortsættes, og det er derfor nødvendigt ikke blot nøje at følge det tyske grænsepolitiske Arbejde, men ogsaa undersøge egne Fejltagelser.

Det var iøjnefaldende, netop da Kriseaarene satte ind, at man fra ledende dansk-sønderjydske Side blev opmærksom paa, at Hjemmetyskheden til Trods for dens danske Tunge var mere end et dansk Forvildelses-Fænomen, som vilde forsvinde under den gode og varme danske Sol og under et Statsstyre, hvor der var Frihed saavel for Loke som for Thor. Man havde ikke lagt Vægt paa Hjemmetyskhedens ejendommelige historiske Traditioner, og man havde maaske heller ikke regnet med, at den tyske Agitation, der stod parat til at tage sig af det hjemmetyske Element samt de tilbageblevne Efterkommere af indvandrede tyske Slægter, vilde opnaa nævneværdige Resultater. Efterhaanden blev det imidlertid klart for alle, at de tyske Organisationer baade paa Skole-, Kirke- og Jordpolitikens Omraade var naaet betydeligt frem. Under Indtrykket heraf og af den stærke tyske Fremgang ved Valget i 1926, som blandt andet skyldtes Selvstyrebevægelsens skarpe Kritik af Danmark og danske Forhold, ændredes der Signaler. Nu skulde det være Slut med den milde Kurs overfor Tyskerne. Freds- og For-

soningsarbejdet maatte ikke fraviges, men der maatte, udtaltes der, fra ledende Sted vises mere Fasthed, mindre Eftergivenhed og hurtigere Handling, medens der samtidig — hvad delvis allerede var sket gennem Landeværnet — skulde sættes ind med et nationalt Fremstød fra Befolkningens Side.

Ved det næste Valg i 1932 svingede Pendulet til den anden Side, og den tyske Stemmepercent blev tvunget saa langt ned som ingen-sinde før i Perioden efter Genforeningen. Det var før dette Valg lykkedes at neutralisere den økonomiske L. S.-Bevægelse, som derpaa støttede de forskellige borgerlige Partier. Endvidere fik et dansk Parti, der havde stillet en økonomisk Sanering i Udsigt, Tilslutning fra de »blakkede«, som dermed paany kom til at fungere som skiftende Modvægt mod Tyskheden.

Ved Valget i 1935 maatte derfor Reaktionen komme, og medens L. S. i 1932 havde virket inciterende paa den danske Fremgang, kom Det frie Folkeparti og de danske Nationalsocialister nu til at virke fremmende for den tyske Stemmetilgang, maaske ogsaa i nogen Grad fordi disse to Partier har deres Udspring i samme økonomiske Stenørken som den tyske Nazisme. Der skete nu det, at de »blakkede« paany reagerede, men denne Gang med Udsving til modsat Side. Intet af de førende danske Partier havde ved dette Valg været i Besiddelse af den hvervende Kraft, som var nødvendig for at fastholde dem.

De fleste Oplysninger, jeg har indhentet fra Grænseområdet, gaar enslydende ud paa, at det først og fremmest er de økonomiske Forhold, der har foraarsaget den tyske Fremgang. »Det er«, udtaltes der, »paa det Økonomiske, hele Fremtiden hviler«, eller: »Meddelelser om gode Korn- og Kreaturpriser Syd for Grænsen har paa-virket nogle«, eller: »Der er ikke blevet sat ind med fuld Kraft paa det økonomiske Omraade, og der er ikke blevet arbejdet efter en bestemt Plan«. Man er vidende om, at flere, der har stemt Dansk ved de tidligere Valg under dansk Styre, denne Gang har stemt Tysk; men det fremhæves af et Par af Meddelerne, at det i saa Tilfælde drejer sig om Folk, der allerede i Overgangstiden efter Krigen havde reageret stærkt overfor Krigstidens og Revolutionstidens Beslaglæggelser. »Det er hos os« — skrives der fra Bjolderup Sogn — »udelukket, at Danske har stemt Tysk af økonomiske Grunde«. Det skal dog være sket i enkelte Tilfælde, navnlig paa Als, hvor man har villet demonstrere med nationale Selvmordsforsøg. Nogen vedvarende Gevinst for Tyskheden vil Tilslutning af den Art dog ikke komme til at betyde. Det menes desuden, at tysksindede Vælgere,

der tidligere har stemt paa Indre Missions danske Kandidat, denne Gang har stemt Tysk.

Den spredte Fremgang i det øvrige Nordslesvig synes at skyldes en delvis henslumret Tyskhed, som er genoplivet ved tysk Indpiskning. Det drejer sig kun om faa Stemmer, spredt ud over Landsdelen, og er som Regel Rester af tysk Kolonisering under Fremmedherredømmet.

En meget væsentlig Grund til den tyske Stemmeforøgelse er ogsaa i Forbindelse med nazistisk Disciplin og Rejsning det fortrinligt virkende Organisationsapparat. Mindretallet skal endvidere have oprettet et helt Kataster med Kartotek over hver enkelt Vælger, medens der nogle Steder har været oprettet »Celler« eller »Blockwartter«. Om tilsvarende danske Bestræbelser har der slet ikke været Tale. Nogle Steder har Dansk Samfunds Tillidsmænd udført et godt Agitationsarbejde; men i det store og hele er der paa dansk Side kun ført en daarlig eller slet ingen Kontrol. Der har været Mangel paa System i Arbejdet.

Det viser sig, at Tyskerne gennemgaaende kan notere en Fremgang, der svarer til Stemmetilvæksten, en Følge af, at den tyske Ungdom bliver paa Stedet, medens de danske Unge, naar de kommer til Skelsaar og Alder, for en stor Del rejser Nord paa og tager Bopæl eller Ophold der. Fra Aabenraa nævnes saaledes som et Eksempel, at tre tyske Familier kunde møde med 7 nye Stemmer. Der har dog enkelte Steder været nogen Tilgang til Danskheden af unge Reserver fra det øvrige Nordslesvig; men den har ikke været tilstrækkelig stor overfor den gamle stavnsbundne Tyskhed. Selv om Danskheden holder sig konstant overalt, har den altsaa ikke faaet den Tilgang, der er nødvendig for at kunne holde Trit med den tyske Tilvækst.

Endelig er det bemærkelsesværdigt, at tidligere socialdemokratiske Arbejder-Vælgere i Byerne, og navnlig i Højer, Løgumkloster, Bylderup, Tinglev, Bov og Hellevad, nu under Paavirkning af de national-socialistiske Arbejder-Celler er blevet et Aktiv for Tyskheden. Dette er et Kapitel for sig. Som man vil se af Stemmetallene, er de nye tilkomne Stemmer i hele Landsdelen saa nogenlunde fordelt med en Femtedel til hver af de danske Nazister og Tyskere, medens Frie Folkeparti og Socialdemokrater har faaet hver over en Fjerdedel, Socialdemokraterne dog nogle Stemmer flere. Her overfor staar de Tab, der er lidt af Kommunisterne, Retsforbundet, Det radikale Venstre, Det konservative Folkeparti og Venstre, som i det væsentlige falder paa de to sidstnævnte Partier med ca. $\frac{2}{3}$ til

Venstre og næppe $\frac{1}{3}$ til Det konservative Folkeparti. Skal man derefter afgøre, hvilke Partier disse Tab skal tilskrives som Gevinst, bliver Opgaven mere vanskelig. Omplaceringerne har været af en saadan Art, at det vil være svært at naa til et tilnærmelsesvis rigtigt Skøn. Dog kan man, naar dette Forbehold tages i Betragtning, gaa ud fra, at Venstre har afleveret saa godt som hele sit Tab til Det frie Folkeparti, medens en Del af den naturlige Tilvækst, der ellers vilde tilfalde dette Parti, er gaaet til Nationalsocialisterne. Foruden at det er lykkedes Tyskerne at fastholde deres Stemmetilvækst, har de endvidere indkasseret et ret anseligt Antal af de Stemmer, der ved Valget i 1932 tilfaldt de Konservative, og her finder vi altsaa tildels Aarsagen til Det konservative Folkepartis Tilbagegang, medens dette Partis øvrige tabte Stemmer efter alt at dømme er gaaet til de danske Nationalsocialister. I Landsdelen som Helhed er det Socialdemokratiet, der ved det sidst afholdte Valg har klaret sig bedst. Det har afleveret et ret betydeligt Stemmekontingent til Tyskerne, men har til Gengæld foruden den naturlige Tilvækst faaet Tilgang fra alle andre Partier (Aldersrentenydere o. l.), nye tilflyttede Arbejdere og andre, der denne Gang har set deres Fordel i at stemme socialdemokratisk.

I selve Grænseomraadet er Socialdemokratiet dog blevet distanceret af Tyskerne, som her har faaet den største Part af det forøgede Stemmetal. Her har Tyskerne og danske Nationalsocialister nogenlunde delt Hælvten af de nye Stemmer, dog med lidt større Andel til Tyskerne, medens Socialdemokrater og Frie Folkeparti i det væsentlige har været lige gode om den anden noget mindre Halvdel. Iøvrigt har den partimæssige Omplacering af Stemmerne fundet Sted paa lignende Maade som i hele Landsdelen; men undersøger man Forholdet i de fire sydligste Valgkredse, Tønder, Løgumkloster, Aabenraa og Sønderborg, vil man yderligere lægge Mærke til Socialdemokratiets Fremgang i Sønderborg- og Tønder-Kredsene. Dette Parti har her faaet den største Del af de nye Stemmer, i den stærkest industrialiserede Sønderborg-Kreds 42,6 pCt. og 27,7 pCt. i Tønder-Kredsen, hvor Tyskerne, formentlig som Følge af en forholdsvis ringe Tilgang af unge Vælgere, kun har faaet 16,6 pCt., medens Det frie Folkeparti og de danske Nationalsocialister hver har faaet henholdsvis 27,5 og 27,2 pCt. af de nye Stemmer. I Aabenraa- og Løgumkloster-Kredsene, der er udpræget Landbokredse, er det ikke lykkedes Socialdemokratiet at naa saa langt frem. Tyskerne har nemlig opnaaet den største Andel i Fremgangen i Aabenraa-Kredsen med 28,3 pCt., medens Socialdemokratiet her staar paa

anden Plads med 25,6 pCt. I Løgumkloster-Kredsen er Det frie Folkeparti i Spidsen med 30,2 pCt., derefter følger Tyskerne med 26 pCt., de danske Nationalsocialister med 22,2 pCt. og Socialdemokratiet med 19,1 pCt. Med Hensyn til Stemmemengden viser det sig imidlertid, at Socialdemokratiet kun ligger i Spidsen i Tønder-Kredsen med 19,7 pCt. mod Tyskernes 17. I Løgumkloster-Kredsen er Tyskernes Fremgang 20,7, Socialdemokraternes 12,7, i Aabenraa-Kredsen henholdsvis 23,5 og 13,3 og i Sønderborg-Kredsen 23,7 og 14 pCt.

Det er en bemærkelsesværdig Udvikling, der her har fundet Sted: En social Forskydning indenfor Vælger-Substansen*), samtidig med at der i Aabenraa- og Løgumkloster-Kredsene gør sig en stærkere landbrugsøkonomisk Reaktion gældende, givende sig Udtryk i de danske Nationalsocialisters og Det frie Folkepartis Stemmetal (omkring 10 pCt. for begge Kredse). Som det er Tilfældet for Grænseomraadets Vedkommende, gælder det ogsaa for de fire Kredse, at Tyskerne og de danske Nationalsocialister i Fællesskab har taget omved Halvdelen af de nye Stemmer.

Tilslutningen til de danske Nationalsocialister maa i det væsentlige kun betragtes som et Krisefænomen, som mere skyldes antiparlamentariske Tilbøjeligheder og Mangel paa demokratisk Skoling end direkte Tilslutning til de Læresætninger, der som Import fra vort sydlige Naboland, hvor deres Fremkomst skyldes ganske andre Forudsætninger, end der forefindes hos os, maa bedømmes som et pseudonordisk Kunstprodukt (made in Germany), der intet har tilfælles med virkeligt nordisk Sind og Tankegang. Nazismen som Aandsprodukt kan maaske egne sig for Tyskere i Tyskland, hvor dens Førere da ogsaa har udtalt, at den ikke egner sig til Eksport. Det vil være indlysende for enhver, der tænker og føler dansk, at visse af dens Karaktertræk paa ingen Maade kan forliges med det fribaarne nordiske Menneskes Trang til Udfoldelse af sin Individualitet.

Set paa Baggrund af den Udvikling, der her er skitseret, staar det danske Socialdemokrati som den stærkeste Modvægt mod baade tysk og dansk Nazisme i Sønderjylland. Partiets Ordfører i Folketinget, Hr. H a r t v i g F r i s c h, synes da ogsaa at have regnet med denne Kendsgerning og det dermed følgende Ansvar, da han den 19. November i Aar udtalte, at »Socialdemokratiet nu var blevet

*) I Aabenraa Amt var den socialdemokratiske Stemme procent i 1912 15,4 pCt., i 1932 36,5 pCt., i Tønder Amt henholdsvis 5,6 og 27 pCt.

det virkelige Folkets Parti og i Sønderjylland Danskhedens Vogter.« Men han omtalte ikke, at Styrkeforholdet er et andet i Grænseomraadet, hvor Stemmemforskydningerne først og fremmest har fundet Sted indenfor Landbrugets Vælgere og dernæst fra socialdemokratisk til tysk Side. Det er imidlertid en væsentlig Bestanddel i et samlet Billede af det danske Bevogtningsomraade.

Man kan resumere Aarsagen til den tyske Fremgang paa følgende Maade:

Historisk: Hjemmetyskheden, der, begunstiget af tysk Sprog i Kirke og Skole og paavirket af den slesvigholstenske Agitation paa det økonomiske Omraade, kulturelt og materielt har sin Rod langt tilbage i Tiden. Tysk Kolonisation fra ældre Tid og omkring Statsskove og Domænegaarde under Fremmedherredømmet.

Aktuelt: De økonomiske Vanskeligheder og Tilgang af tysk-sindede Arbejdere, der tidligere har stemt socialdemokratisk. De gennemførte tyske Agitationsmetoder*) og Tilgangen af nye Vælgere fra den tyske Ungdom. Nationalt uligevægtige Vælgere, der har ladet sig paavirke af den tyske Radio-Tales lige saa uligevægtige Betragtninger.

Ansaret kalder!

I det foregaaende er gjort Rede for Stillingen ved vor Sydgrænse, saaledes som den tegner sig nu efter Folketingsvalget. Der er gjort et Forsøg paa ved Hjælp af Tal at kortlægge Situationen paa Baggrund af de herskende Tilstande og paa Baggrund af den politiske Udvikling i Grænselandet. Det vil derfor være nødvendigt til Slut at pege paa de Opgaver, der i Betragtning af den grænsepolitiske Situation kræver deres Løsning af det danske Folk og den danske Stat.

Paa det organisationsmæssige Omraade staar vi overfor et i teknisk Henseende saare vel udrustet tysk Apparat. Det kan godt minde om en kæmpemæssig Mr. Robot, velindrettet, grundigt og beundringsværdigt opbygget paa alle Omraader som det er. Imidlertid er der ikke Tale om blot en rent mekanisk Indretning. Der er nemlig siden den nationalsocialistiske Stats Indførelse sket en for det tyske Arbejde overordentlig betydningsfuld Koncentration, som lader de nationale Organisationer i Tyskland gaa op i Staten som

*) En Meddeler skriver, at en Aarsag til den tyske Fremgang ogsaa kan henføres til, at det tyske Element har følt sig irriteret af skjulte og aabenlyse Trusler om en skarpere Mindretalspolitik.

en højere Enhed. Staten, Partiet og Folket er jo ifølge den nationalsocialistiske Ide et og det samme. Det gælder ogsaa, naar Talen er om det grænsepolitiske Arbejde. Vi har altsaa med en levende Goliat at gøre. Skønt Arbejdet, der udføres af de vidtforgrene, men dog ensrettede og midtsamlede Organisationer, officielt standser ved Grænserne, finder det altid Veje til at komme i en endog meget intim Forbindelse med Mindretallet og dets Førere, og man møder her atter Forbindelsen med Partiet og dermed Staten i Kravet om, at et tysk Mindretal i Udlandet for at opnaa Anerkendelse, d. v. s. for at kunne gøre sig berettiget til Støtte, skal være tilsluttet Nationalsocialismen.

Det ses da ogsaa, at en af de vigtigste tyske Organisationer, som tager sig af grænsepolitiske Spørgsmaal, »Volksdeutscher Rat«, har Hitlers Stedfortræder, Minister Hess, til Formand. Og medens den landsomfattende Forening »V. D. A.« (Volksbund für das Deutschtum im Ausland) med sine fire Millioner Medlemmer og sine særlige Afdelinger for de forskellige Grænseomraader sørger for, at der skabes Tilknytning til Befolkningen, er »Deutscher Schutzbund«, der oprindeligt var en Centralorganisation med Tilslutning fra 121 Foreninger og administrerede de forskellige Indsamlinger overalt i det tyske Rige, efter alt at dømme blevet den Organisation, som repræsenterer Parti og Stat i Grænsearbejdet og udøver den nødvendige Kontrol. I Tyskland synes selv Folk, der deltager i det grænsepolitiske Arbejde, ikke at have noget Kendskab til denne Organisation; men der er god Grund til at antage, at det netop er den, der som Edderkoppen i sit Spind har Føling med hver eneste Traad.

Det praktiske Formaal, der ligger til Grund for den stortyske Tanke: kulturel Styrkelse af Tyskheden udenfor Tysklands Grænser, er i det hele taget traadt langt stærkere og mere aabenlyst frem under det nationalsocialistiske Regime. Den tyske Trang til Udvidelse og Selvhævdelse giver sig nu som ingen Sinde før tilkende gennem et systematisk Arbejde, ikke blot for at skabe nye Eksistenser og Eksistensmuligheder i menneskefattige Omraader ved Grænserne og støtte Befolkningen materielt og kulturelt, men man følger maaltvidst det Princip, at Tyskheden ved Grænserne bedst kan sikres ved i saa høj Grad som muligt at forlægge det kulturelle Arbejde ud over Grænserne. Betegnende nok er den tyske politiske Terminologi under Hitler-Styret blevet beriget med Ord, der dækker over næsten astronomiske Dimensioner som »Lebensraum«, »Ostraum«, »Ostseeraum«, »Sprach-

raum« og »Kulturraum«, af hvilke Betegnelser navnlig de to sidste ikke tager det saa nøje med de forhaandenværende Kendsgerninger. Det lyder utroligt; men ved højere tyske Læreanstalter regner man til det tyske Kulturomraade ikke blot Skandinavien, men ogsaa store Dele af Rusland, følgende en Grænselinie fra Leningrad til Moskva, som dog ikke tages med, og derefter omfattende hele Ukraine og naturligvis baade Polen, Czekoslovakiet og de baltiske Randstater. At det derefter er helt galt med Angivelsen af Sprogforholdene i Nordslesvig, er ikke til at undres over, og det er egentlig ikke saa mærkeligt, at en saa udpræget Sans for de store Linjer ganske overser, at kun 5—6 pCt. af Befolkningen i det danske Grænseomraade har Tysk som Hussprog.

Man vil synes, at det er en noget ejendommelig Opfattelse af Nationalitetsprincippet; men ikke desto mindre er det sat i System i Tyskland. Som et Led i dette Arbejde indgaar selvsagt et stort Administrationsapparat, der fra talrige Kontorer kontrollerer det grænsepolitiske Arbejde og med seismografisk Nøjagtighed indregistrerer hver lille Foreteelse, der er af national og politisk Interesse for Tyskheden.

I Sammenligning hermed er det danske nationale Arbejde ikke blot af et ret beskedent Omfang, men ogsaa af en helt anden Karakter. Vi har tilstræbt en Grænseafgørelse, der hviler i sig selv, og som Følge deraf affundet os med en Grænsedragning, som har overladt danske Mennesker til tysk Styre paa gammel dansk Folkegrund i et Omraade, der allerede maatte betragtes som delvis tabt, da den nationale Bevidsthed vakttes til Live i Europa. Ved at akceptere det tyske Synspunkt og ved at bringe det til gensidig Anvendelse, vilde vi maaske ogsaa have staaet stærkere netop over for Tyskland end ved nu alene at bygge paa den Ret, der hviler i Folkenes Selvbestemmelse. Men eet maa den stedfundne Udvikling have lært os: vi vil staa langt stærkere over for de tyske Bestræbelser i Nordslesvig, hvis vi i mere udstrakt Grad end hidtil yder vore Landsmænd Syd for Grænsen Støtte.

Nu er Forholdet det, at vi i Grænsekampen principielt sætter et liberalt Folkestyre og Troen paa dettes albesejrende Kræfter op mod en slesvig-holstensk Aktivisme og et Arbejde efter statspolitiske Retningslinjer. Her mødes og brydes to forskellige Opfattelser — kulturelt og politisk. Til Tider er denne Kamp haardere end nødvendig, til Tider er den inde i en Afspændingsperiode, som i Virkeligheden fra begge Sider betragtes som det mest ideelle. Desværre

foruroliges denne for en venskabelig Udvikling mellem de to beslægtede Folkestammer saa gavnlige Tilstand, naar med visse Mellemrum de tyske Grænseflytningsbestræbelser træder i Forgrunden. At det er paa dansk Side, denne Foruroligelse giver sig stærkest tilkende, ligger i Sagens Natur.

Tiden er derfor inde til, at der skabes klare Retningslinjer i dansk Grænsepolitik, ikke en skarpere Kurs, men en Politik, der først og fremmest varetager det nationale Arbejde og dermed ogsaa de statslige Interesser.

Den tyske Folketingsmand Pastor Schmidt har under Finanslovdebatten efter Valget samtidig med Fremhævelsen af, at den gensidige Agtelse de to Nationaliteter imellem var bedre end andet Steds, ydet den danske Mindretalsordning sin Anerkendelse. Men han krævede tillige større Mulighed for Udfoldelse af kulturelt Liv samtidig med, at han beklagede sig over, at Mindretallet ikke har mødt Forstaaelse og Frisind. Han krævede endvidere lettere Adgang til at erhverve dansk Indfødsrét, Tyskere indvalgt i Jordlovsudvalget og i den Kommission, han haabede skulde nedsættes for at overveje Foranstaltninger, der bør træffes mod de økonomiske Vanskeligheder. Det var, sagde han, en Statsmands Opgave at skabe ordnede Forhold i Nordslesvig. Og heri har han jo Ret, rent bortset fra, at den Interesse, han maatte nære for Udfoldelsen af dansk Statsmandskunst, i den Henseende maa anses for at være af en noget tvetydig Natur.

Ved samme Lejlighed talte den tyske Folketingsmand nemlig om en foreløbig Løsning af Grænseespørgsmaalet og lod altsaa paany Hestefoden med Grænseflytningstendenserne stikke igennem ved Siden af Kravene om at blive meddelagtig i de Statshandlinger, der skal foretages i de sønderjydske Landsdele. Vilde Pastor Schmidt selv anlægge en Realitetsbetragtning efter rigstysk Observans overfor disse sine Krav, maatte han dog først og fremmest komme til Erkendelse af, at saalænge det tyske Mindretal aabenlyst — til Trods for et stort Folkeflertals klare og afgjorte Modstand — kræver en Grænseforskydning, kan der ikke være Tale om, at de kan efterkommes. Naar han endvidere taler om, at Udviklingen i Tyskland har vakt Ubehag i Danmark, og anbefaler direkte Forhandling med Tyskland, bør der dertil siges, at Udviklingen i Tyskland ikke vedkommer os, saalænge den ikke søger at faa Indflydelse indenfor vore Enemærker.

Det polske Regeringsblad »Gazeta Polska«, der har taget et lig-

nende Problem op til Drøftelse, har beklaget, at Mindretallene altfor hyppigt betragtes som politiske Partier. I Grænseegnene burde man, skriver Bladet, vise eksemplarisk Stolthed, Ro, Taalmodighed og Forstaaelse Disse Egenskaber, hedder det videre, medfører en psykisk Overvægt i Forholdet til Elementer, som gør Statens territoriale Organisme til en bestemt geopolitisk Individualitet Taktfølelse, Beslutsomhed og Viden er en Betingelse for, at Borgerne kan faa Agtelse og Tillid til Staten. —

Som man ser, kan disse Betragtninger uden videre overføres til vore Forhold. Ikke mindst fordi det i endnu højere Grad hos os er nødvendigt at tage Hensyn til Befolkningens Særpræg og Ejendommeligheder. Sker det, kan der — som Pastor Schmidt mener — ikke blive Tale om et europæisk Spørgsmaal ved vor Grænse. En Ordning af Forholdene, som søger at undgaa nationalt Fjendskab, er og maa blive et Mellemværende mellem Danmark og det tyske Mindretal. Der er ej heller Brug for »Bruces frimodige Ord om Selvstyre«, men kun for Forstaaelse af Problemet.

I det foregaaende og gennem Svingningerne i den tyske Stemme procent samt Tilslutningen til det dansk-nationalsocialistiske Parti er det paavist, at økonomisk Støtte til det sønderjydske Landbrug er en national Nødvendighed. Det er med Rette sagt, at en af økonomiske Sorger krøget Bonde ikke duer til at føre en Nationalitetskamp, som kræver et frejdigt Mod og en rank Ryg. Maatte det da lykkes for de politiske Partier at lægge alle deres Særmeninger om dette Spørgsmaal til Side og mødes i en saglig Forhandling om at yde den nødvendige Hjælp paa et sundt økonomisk Grundlag. Og maatte der tillige blive voksende Forstaaelse for Betydningen af et godt og velfunderet Arbejde indenfor den danske Skole, en af Hovedopgaverne i et Grænseland

Da vilde man være naaet et langt Skridt frem mod Maalet: at tage Konsekvensen af hele vor principielle Indstilling til vort Mindretalsproblem.

Derfor er det af Betydning, at saa mange som muligt faar Indsigt i Tilstandene i Grænseomraadet og faar bibragt Erkendelse af, hvad der staar paa Spil. Gid det danske Folk vil rense sig for den Beskyldning, at det er et sorgløst Folk, der glemmer at handle i rette Tid. Vi har i Tidernes Løb maattet betale dyrt for denne vor Sorgløshed, for denne vor Hang til at henfalde til Følelser og Stemninger. Nu lyder Kravet til Ansvarsfølelsen med stærkere Røst end før.

Vi kan — som Valdemar Rørdam synger — ikke nævne Dan-

marks Navn sorgløst; men vi kan flokkes omkring vor Moders
Gaard i fælles Vilje til at staa Vagt, ofre og yde:

Frit fra Sagas ældgamle Gry,
Danmark,
vort Arbejds Land og vor Lykkes Ly,
nu stiger stormende Floder.
Men Sønnernes Vagt omkring dig staar,
frit skal du bo i din arvede Gaard,
du vor blomstrende Moder,
Danmark,
i tusinde Aar!

Anders Lervad & Søn

Askov pr. Vejen

Fabrikation af: Haand- og Kunstvæve med alt Tilbehør, Høvlebænke og Værktøj til Sløjd og Husflid. - Bogbinderværktøj. - Kurvemagerværktøj. - Alt i prima Kvalitet med fuld Garanti og til billigste Priser. Priser paa Forlangende.

Vejen Trælasthanvel A/s

leverer alt i Trælaster, Krydsfiner, amerik. Eg „Insulite“ og andre Bygningsartikler - - - Eget Savværk, Pakkasefabrik, dansk Gran og Eg, samt Stoletræ

VEJEN TRÆLASTHANDEL A/S Telef. 47

Den ny Laanebank.

Vestre Boulevard 9 & 11.

Indlaan paa Kontrabog etc. modtages.

Paa Nytaarsaften . . .

en John Haig Whisky

TAASTRUP TEGLVÆRK

Aktieselskab

Telefoner 4 og 441

Mussten - Kalk - Mørtel

Dampskibsselskabet ØRESUND A/S

København — Havnegade 49

Telefon Central 7790 (3 Ledninger) og Central 63

Ja-men

Jrmas

Kaffe

smager bedst

Friskbrændt
paa egne moderne Brænderier
Carl Schepke Brevn. Etobr. 1895.
Egen Import.

Svendborg Dampmølle

anbefaler sine forskellige for-
trinlige Melsorter. Specielt

„Navigator“ og „Saturn“

AKTIESELSKABET

Svendborg

Øxenbjerg

Dampmølle

Svendborg.

SønderjydsK Frøforsyning

Aabenraa.

Telf. 47.

Frøleveringerne er underkastet
Statsfrøkontrollens selvvirkende
Kontrol.

Alle 1ste Kl's Stammer føres.

Snoghøj Gymnastik-
højskole

Fredericia.

3 Maaneders Sommerskole.

5 — Vinterskole.

Skoleplan sendes.

Jørgine Abildgaard. Anna Krogh.

Sønderjydske
Landmænds

Andels - Smørgsforening

Sønderborg.

HENNESSY

Navnet der har gjort

COGNAC berømt

HANS JUST - København

“King George IV”

Old Scotch Whisky

Hans Just - København

Lolland-Falsters Andels-Svineslagteri

NYKØBING FALSTER

Telefon Nr. 148.

Telegr.-Adr.: Slagteriet

A/S **Wittenborgs Automatfabriker**

ODENSE

Telefoner: 4399, 6683. Telegr.Adr.: Wittautomat.
Specialfabrik for Cigar-, Frugt- og Vare-Automater.

Dansk Elektro-Svejsning

J. Mærsk-Møller A/S

Telf. 5701

ODENSE

Telf. 5701

Restaurant

Bryggergaarden - Odense

H. V. BANG — tidl. Hotel Allsund, Sønderborg.

Kampmann, Kierulff & Saxild

Ingeniører & Entreprenører

Vester Farimagsgade 31.

København V.

Telefoner: 7247 - 7267

Kgl. Hof Vinhandler

Kjær & Sommerfeldt

Gl. Mønt 4 - København K.

Vine og Cigarer

**NORDISK
KORSETFABRIK**

Amaliegade 37 - København K - Telefon 11328

En Landskendt

Grundlagt 1877

1877

Crown Special

MADEIRA

Henrich Jessen

KØBENHAVN

Central 3487 - 10496 - 10498

Skal De paa „Gaatur“

husk da en Plade

EXCELLENT

Den bedste Chocolate. — — — — **Pris 50 Øre.**

**Heinrich Jessen
Chocoladefabrik A/S**